

2016-09-22

Till
Finansdepartementet
Dnr Fi2016/02568/K

Region Norr och besöksnäringen i Jämtland Härjedalen

Remissyttrande, Regional indelning - tre nya län, SOU 2016:48

Den föreslagna förändringen av svensk samhällsorganisation, och då särskilt den regionala indelningen, väcker ett antal frågor som vi som företrädare för besöksnäringen i Jämtland Härjedalen efterlyser svar på och ser som angeläget att de finns med i det fortsatta arbetet. På eget initiativ beslutade därför styrelsen för Jämtland Härjedalen Turism (JHT) i maj 2016 att kommentera hur de förändringar som diskuteras inom ramen för Indelningskommitténs uppdrag kan komma att påverka besöksnäringen i regionen. Ett första yttrande skickades då också till kommittén. I samband med JHT:s styrelsemöte 12 september var frågan uppe till ny diskussion och i samband med det gjordes några mindre justeringar i texten vilken härmed överlämnas till Finansdepartementet.

Vår uppfattning är att de frågor och synpunkter vi har i stor utsträckning är relevanta oavsett utformningen av en framtida regionindelning. Förslaget Region Norr gör dock på grund av den stora ytan, de stora avstånden och den stora skillnaden i näringsstruktur det extra angeläget att våra frågor blir framförda och belysta. Tyvärr tycker vi inte att processen hittills svarat upp mot de kraven vilket också gör det svårt att se vilka konsekvenserna kan bli.

Bakgrund (Utdrag från www.sou.gov.se/indelningskommitten)
I slutet av dokumentet finns en separat bakgrundsbeskrivning.

Besöksnäringen i Jämtland Härjedalen

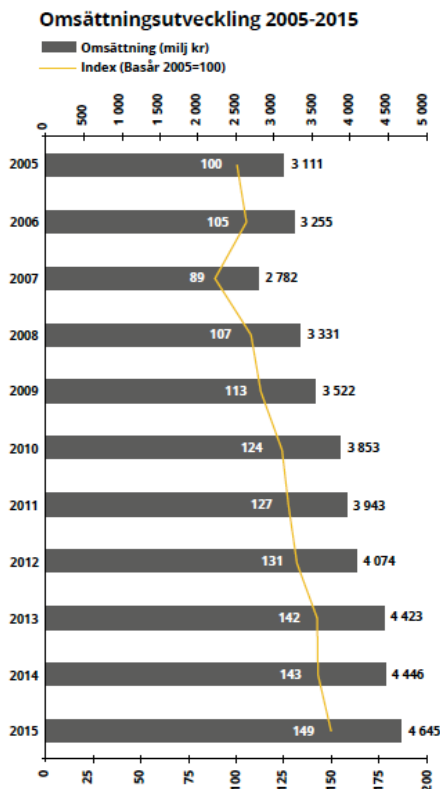
I Jämtland Härjedalen är besöksnäringen en basnäring med större relativ betydelse för sysselsättning, skatteunderlag, underlag för både privat och offentlig service och tillväxt än i samtliga andra regioner i landet. Större investeringar och stora aktörer har tillsammans med en tradition av småföretagande och entreprenörskap bidragit till att stärka näringen och dess betydelse. I regionen är besöksnäringen den enskilt viktigaste näringen med stor betydelse för övrigt näringsliv som också är viktiga samarbetspartners i utvecklingsarbetet.

Den ömsesidiga nyttan mellan besöksnäringen, byggbranschen, jord- och skogsbruket, serviceföretag med flera är avsevärd och på många destinationer är näringen direkt samhällsbärande. Ett exempel på detta är Destination Funäsfjällen där omsättningen i näringen ger underlag för ca 750 årsarbeten i ett område som har ca 2 000 invånare. Liknande exempel finns i destinationer som Vemdalen, Lofsdalen, Åre, Bydalsfjällen och Frostviken. I större eller mindre omfattning har näringen betydelse för hela regionen. Ser man på Jämtland Härjedalens befolkningsutveckling på församlingsnivå så framträder också besöksnäringens betydelse tydligt då de områden som har en stark besöksnäring som regel har en betydligt starkare demografisk utveckling än de omgivande områdena.

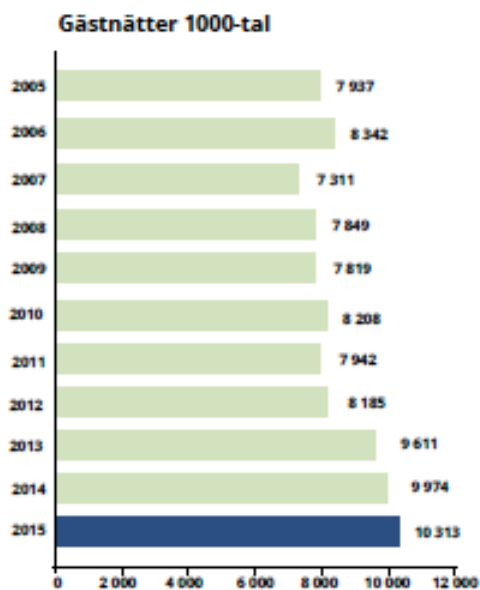
Besöksnäringens utveckling har starkt stöd i regionens utvecklingsstrategi (RUS) då den ses som ett starkt tillväxtområde och möjligheterna till fortsatt utveckling är stora tack vare regionens natur-, miljö- och kulturvärden i kombination med ett innovativt och strategiskt utvecklingsarbete och fortsatta investeringar.

Den svenska marknaden är den viktigaste för våra destinationer men även den internationella marknaden ökar i betydelse. För att kunna ta ytterligare steg är det nödvändigt att fortsätta utveckla resmöjligheterna till Jämtland Härjedalen. Tågtrafiken måste få en kvalitetshöjning och säkras inför framtiden, ytterligare direktflyg behöver komma till stånd, samarbetet med flygplatser på den norska sidan av gränsen behöver utvecklas och ytterligare insatser på vägnätet är nödvändiga. I tillägg behöver även den digitala utbyggnaden fortsätta i paritet med övriga Sverige.

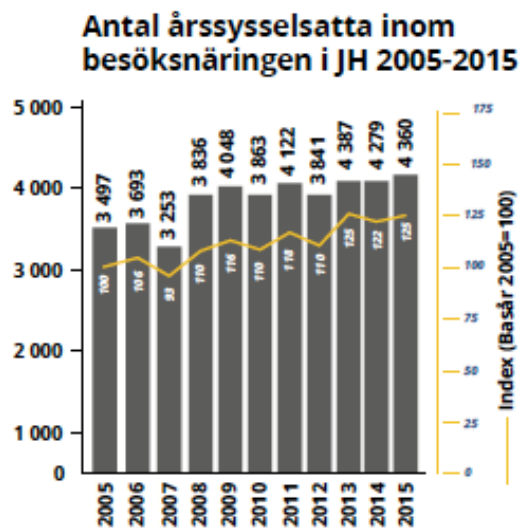
Besöksnäringen i regionen har utvecklats starkt under de senaste 10-15 åren, till stor del kopplat till vinterturismen på de större destinationerna, men även tack vare ett målmedvetet arbete för att stärka året-runt-turismen. Förutsättningarna för en fortsatt positiv utveckling bedöms som mycket goda vilket illustreras av de mål fram till år 2030 som uttrycks i den regionala besöksnäringstrategin. Se bild 4 nedan.

- 1) Omsättningen inom regionens besöksnäring har sedan 2005 ökat med ca 50 %. Under 2015 ökade antalet gästnätter med 10 % medan omsättningen ökade med drygt 200 mkr jämfört med 2014.

2) Antalet gästnätter uppgick 2015 till 10,3 miljoner varav de kommersiella utgör ca 2,9 miljoner. 21 % av dessa är utgörs av utländska gäster.

3) Antalet årssysselsatta har sedan 2005 ökat med ca 900 personer eller ca 25 %.

Den övergripande målsättningen för besöksnäringen i Jämtland Härjedalen är att utvecklingen ska vara i nivå med den på nationell nivå och år 2030 ska Jämtland Härjedalen vara en av tre regioner som haft starkast utveckling.

UTVECKLING I JÄMTLAND HÄRJEDALEN	2005	2015	2030
Kommersiella gästnätter, mkr*	2,47	2,96	3,55
Omsättning Jämtland Härjedalen, mdr	3,1	4,7	7,1
Årsarbeten Jämtland Härjedalen	3500	4400	5800
Omäktning/gästnatt, kr	1255	1588	2000

*År 2030 ska andelen utländska gäster i kommersiella bäddar ha ökat till 30 procent. 2015 var den 21 procent.

- Antalet hållbara evenemang av nationell och internationell karaktär ska 2030 ha ökat till att omfatta tio årligt återkommande. Regionen ska from 2030 stå värd för minst ett megaevenemang, av VM- eller motsvarande karaktär, vart tredje år.
- Andelen nöjda eller mycket nöjda kunder, baserat på gemensamma och destinationsvisa gästundersökningar, ska år 2030 vara 95 %.

4) Utdrag ur den regionala besöksnäringstrategin för Jämtland Härjedalen.

Om Jämtland Härjedalen Turism och destinationerna

Jämtland Härjedalen Turism ekonomisk förening (JHT) bildades 1995 och är en samverkansplattform för utveckling av besöksnäringen i Jämtland Härjedalen med affärsidén "Att genom samverkan, kompetens och innovation utveckla ledande destinationer och upplevelser". JHT företräder besöksnäringen i regionen och i nationella och internationella sammanhang och samverkar med och ägs i huvudsak av regionens destinationsbolag som i sin tur i huvudsak ägs av de lokala turismföretagen och andra företag som ser nytta av att samverka kring näringens utveckling. JHT samverkar även med företrädare för offentlig sektor, intresseorganisationer m fl. I föreningens styrelse finns företrädare för regionens besöksnäring samt representanter för Region Jämtland Härjedalen. Den huvudsakliga finansieringen kommer från Regionen och regionens kommuner samt från projektmedel av olika slag. Även viss uppdragsverksamhet förekommer. JHT är även huvudägare och innehar styrelseplats i Svensk Turism som är den nationella branschorganisationen för näringen och som bl a är ägare av den nationella besöksnäringstrategin. JHT innehar även styrelseplats i VisitSweden vars uppgift är att marknadsföra Sverige till den internationella gästen.

I Jämtland Härjedalen finns stor erfarenhet av att i samarbete mellan näringsliv och offentliga aktörer arbeta med destinationsutveckling. Dels har utvecklingsprocesser under en rad år genomförts som innebär att det finns en väl fungerande struktur i samarbetet mellan företags-, destinations- och regional nivå. Som regional turismorganisation med den främsta rollen att stödja destinationernas egna utveckling är det angeläget att finansieringen kan tryggas över en längre period både för den regionala aktören som utgörs av JHT och av de lokala destinationsbolagen.

Besöksnäringen i Sverige

Även på nationell nivå har besöksnäringens utveckling varit mycket positiv under en rad år. Näringen är idag en av Sveriges största tjänsteexportnäringar och sedan 2010 har turismens exportvärde, det vill säga utländska besökares konsumtion i Sverige, ökat med hela 30 %. Detta kan jämföras med Sveriges totala export som ökade med 7 % under samma period. Enligt internationella bedömningar kommer det globala resandet och turismen att växa med 66 % fram till 2030.

I den nationella besöksnäringstrategin är följande mål formulerade efter den översyn av strategin som genomförts under 2015: (Siffrorna inom parentes gällde före översynen.)

Kvantitativa mål	2010	2015	2020
Omsättning, miljarder kr	233 (252)	324 (350)	465 (500)
Exportvärde, miljarder kr	74 (94)	118 (150)	150 (200)
Antal anställda, tusental (årsverken)	142 (160)	178 (200)	242 ² (260)
Exportmogna destinationer	15 ³	25	35
Image/NBI Ranking	10	9	8

Frågor och synpunkter från Jämtland Härjedalen Turism

Inom näringen finns det en stark känsla av att frågan aktualiserats på ett sätt som gjort det svårt för många att ta den till sig. Hur ser den fortsatta processen ut och hur ska företagare och organisationer förhålla sig till förslaget? Den rimliga åtgärden är att frågan processas vidare och ges mer tid för diskussion och analys av troliga konsekvenser.

Besöksnäringen - en basnäring i Jämtland Härjedalen

Tyvärr har det inte nämnts någonting om den stora betydelse som besöksnäringen har för Jämtland Härjedalen i det utredningsarbete som skett. Detta konstaterade även Region JH i sitt svar till Indelningskommittén i februari 2016. I en större region med traditionell industri längs kusten så finns det stor risk och en farhåga att besöksnäringens betydelse för Jämtland Härjedalen negligeras vad gäller dess betydelse för utvecklingsmöjligheter och tillväxt. Vi menar därför att det är angeläget att besöksnäringens karaktär i den meningen att produkten och upplevelsen inte kan flyttas är mycket viktig att väga in.

En portalfråga är att besöksnäringen måste tas på allvar och ses som den basnäring och tillväxtmotor den faktiskt är i Region Jämtland Härjedalen, på motsvarande sätt som andra näringar är i andra delar av den föreslagna regionen. Satsningar på besöksnäringen via exempelvis företags- eller projektstöd får heller inte bli en rättvisefråga. I en storregion kommer det att finnas områden som har olika förutsättningar för olika näringar vilket också måste få ligga till grund vid för olika överväganden och beslutet. Här ser vi annars en risk för att små utvecklingsresurser blir ännu mindre om de ska spridas jämnt över ett större geografiskt område.

De regionala turistorganisationerna som idag finns i den föreslagna storregionens olika delar ser till organisationsform, hemvist och uppdrag olika ut. Vår uppfattning är att de framtida samordnande funktionerna för besöksnäringen måste vara anpassade efter de faktiska förhållanden som råder och de olika behov som finns. Kommer en storregion att kunna ta hänsyn till de väsentligt olika behov som finns?

Framtida resursfördelning?

Redan idag ser vi tendenser till att resurser för infrastruktur i stor utsträckning styrs till kustområden och inte inlandet. Hur kommer framtida resursfördelningar att se ut? Jämtland Härjedalen är helt och hållet beroende av en positiv infrastrukturell utveckling för att säkra en fortsatt positiv utveckling av besöksnäringen. Det är viktigt att det även fortsättningsvis finns en vilja och förmåga till uthållighet för de mer långsiktiga insatser som ofta krävs för att utveckla besöksnäringen exempelvis i samband med etablering av en ny marknad eller en ny flyglinje. Det är också angeläget att kommunikationerna inom en eventuell ny region utvecklas så att de verkligen fungerar som ett stöd för det regioninterna samarbetet.

Även avseende en eventuell ny indelning av stödområdena för EU:s strukturfonder som en konsekvens av en ny regionindelning är det viktigt att besöksnäringen som Region Jämtland Härjedalens kanske viktigaste näring inte förfördelas. I den här frågans fortsatta utveckling vill därför besöksnäringen gärna delta.

Besöksnäringen är, precis som andra näringar, i behov av en stödjande omgivning och olika typer av samhällsservice samt en väl fungerande arbetsmarknad. En farhåga är att Jämtland Härjedalen vid en eventuell regionsammanslagning riskerar att hamna i periferin när det gäller kompetensutveckling, forskning och innovationsutveckling - vitala delar för besöksnäringens fortsatta utveckling. Under flera år har besöksnäringen i Region Jämtland Härjedalen t ex etablerat ett nära samarbete med turismforskningen vid ETOUR och turismprogrammet vid Mittuniversitetet vilket är viktiga pusselbitar i arbetet med att förse näringen med ny kompetens. Det här är naturligtvis något som vi är angelägna om att det ska kunna fortsätta liksom möjligheten till även i fortsättningen tillgången till medel för relevant forskning.

Allt handlar inte om direkta pengar. En väsentlig del i utvecklingsarbetet är samverkan mellan näringen och offentliga aktörer i samband med uppvaktningar, lobbyarbete och värdskap t ex i samband med arbete med större evenemang vilket är en väsentlig del i

besöksnäringen. Betydelsen av lokal förankring bör inte underskattas. Vi ser en risk för att den här så viktiga förmågan och möjligheten ska tappa kraft i en så stor region som nu föreslås.

Närhet, en förutsättning för myndighetsutövande

Då även Länsstyrelseorganisationen är föremål för en översyn är vi oroad över att ett ökat avstånd ska påverka möjligheter att agera snabbt och smidigt i myndighetsutövandet. Eftersom besöksnäringen bedriver mycket av sin verksamhet i områden som kräver stor hänsyn i kultur-, natur- och miljöfrågor är den närheten oerhört viktig för en hållbar framtid.

Besöksnäringen är inte en homogen grupp, den är sammansatt av flera branscher. När man nu gör en översyn av Länsstyrelser och statlig verksamhet i övrigt på regional nivå är det viktigt att ta detta i beaktande även nationellt för att komma tillrätta med den stuprörsproblematik branschen som helhet ibland blir föremål för.

Det är även förvånande att inte frågan om kommunorganisationen i landet beaktas mer i samband med den översyn av samhällsorganisationen som arbetet handlar om. Vi tror att hela frågan skulle fått större förståelse och uppslutning om detta arbete skulle pågått samtidigt. Det borde rimligtvis finnas mer att hämta i frågan om effektivisering om arbetet börjat i den änden eller åtminstone på ett öppet sätt bedrivits parallellt. Kommunernas del i den fortsatta diskussionen menar vi bör göras mer tydlig.

Oavsett hur samhället organiserar sig är det nödvändigt att arbeta med tydliga mål för näringens utveckling och med ett tydligt kund- och näringsperspektiv och inte ett samhällsorganisatoriskt perspektiv.

För styrelsen Jämtland Härjedalen Turism

Magnus Nilsson, ordförande & Mats Forslund, VD

Bakgrund

”Enligt beslut sommaren 2015 ska en kommitté föreslå en ny regional indelning med fokus på läns- och landstingsindelningen och som innebär att Sverige delas in i väsentligt färre län och landsting/regioner.

Kommittén ska utgå från vilka behov medborgare och näringsliv har i olika frågor bl a transporter, arbetsmarknad, hälso- och sjukvård, utbildning, kultur och en god miljö. Kommittén bör därför i sitt arbete utgå från kommungränser och gränserna för de så kallade arbetsmarknads- eller funktionella regionerna.

Syftet är att skapa en ändamålsenlig indelning och effektiva organisationer som medför bestående fördelar bl a genom en bättre anpassning till demografiska, näringsgeografiska och miljömässiga förhållanden. Indelningen ska också ge stabila ekonomiska förhållanden i de nybildade landstingen, bättre överensstämmelse mellan medborgarnas behov och deras möjligheter att utöva demokratiskt inflytande samt ökade möjligheter till ansvarsutkrävande.

9 mars presenterade Indelningskommittén ett diskussionsunderlag i form av en karta som beskriver ett förslag till en ny indelning av Sverige med väsentligt färre län och landsting/regioner. Se bilaga [Diskussionsunderlag i form av en kartbild](#)

31 mars presenterade kommittén en sammanfattning efter första omgången sonderande samtal. Se bilaga [Sammanfattning efter första omgången sonderande samtal](#)

Kommittén ska till regeringen lämna en delredovisning senast den 31 januari 2017. Om kommittén finner att det är möjligt att genomföra en eller flera indelningsändringar som kan träda i kraft den 1 januari 2019 ska kommittén lämna ett delbetänkande senast den 30 juni 2016. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 augusti 2017.”

Källor

Regeringen, Statens offentliga utredningar
Global konkurrenskraft, välfärd och regional kraftsamling, Rapport till SKL/Indelningskommittén, Hjalmarsson Research
TEM, Resurs AB
Regionala besöksnäringstrategin Jämtland Härjedalen, JHT
Fakta om turismen 2015, JHT 2016
Tillväxtverket
UNWTO, United Nations World Tourism Organization)